

Respirační infekce

Eliška Bébrová

7.10.2021

respirační infekce

nejčastější důvod návštěvy lékaře v komunitě

častý i neoprávněný důvod k podávání antibiotik

mikrobiologická diagnostika a její výsledek :

**správně indikované a provedené
mikrobiologické vyšetření poskytuje informace
o etiologii onemocnění**

využitelné pro **cílenou léčbu** méně nákladnými antibiotiky
užšího spektra, popř. léčba bez ATB

mikrobiologická diagnostika a její výsledek

správnou indikaci vyšetření

- dle klinického obrazu
- popř. dle dalších laboratorních vyšetření (KO,CRP)

odběr klinicky validního vzorku

- vzorek dle klinické diagnózy
- zásadně **před zahájením ATB terapie**

odběr kvalitního vzorku a jeho zpracování

- technika odběru
- odběrová souprava
- uchování a transport vzorku
- dokumentace, informace

interpretace výsledku- negativní- běžné bakteriální osídlení
- signifikantní patogen- výsledky citlivosti k ATB v kontextu klinické diagnózy (léky volby, léky alternativní)

**Mikrobiologické podklady
pro cílenou antimikrobiální léčbu
komunitních respiračních infekcí**

7.10.2021

běžná flóra, tzv.komenzální, orofaryngu

<i>Staphylococcus aureus</i>	35 - 40%
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	0 - 50%
<i>Streptococcus betaem. non A</i>	0 - 50%
<i>Haemophilus influenzae</i>	5 - 30%
<i>Moraxella catarrhalis</i>	0 - 15%
<i>Neisseria meningitidis</i>	0 - 15%
<i>Streptococcus pyogenes</i>	0 - 9%

další běžné

koaguláza neg.stafylokoky,korynebakterie

g – bakterie

anaerobní bakterie

Infekce dýchacích cest

Infekce HCD

rhinitis, rhinopharyngitis ac.

pharyngitis, tonsillopharyng.

sinusitis ac.

otitis media ac.

laryngitis ac.

epiglottitis ac.

Infekce DCD

tracheitis ac.

bronchitis

bronchiolitis

pneumonie

Výtěr z nosu

mimořádně frekventní vzorek s omezenou indikací, často tzv. **nevalidní**

nazální sliznice je běžně osídlena řadou bakterií – stafylokoky, hemofily, pneumokoky, moraxellou

Z epidemiologické indikace tj. nosičství

Stafylococcus aureus (MRSA) obvykle nozokomiální souvislosti
antrum nasi

nosičství *S.aureus*, nejenom MRSA před kardiochirurgickými výkony

Neisseria meningitidis –výtěr z nasopharyngu

diagnostika pertusse - výtěr z nasopharyngu

diagnostika průkazu bakteriálních původců **atypických pneumonií**

diagnostika respiračních virů **virologická**

Výtěr z krku

mimořádně frekventní vzorek s omezenou indikací, často tzv. **nevalidní**

sliznice orofaryngeální je běžně osídlena řadou bakterií – stafylokoky, orálními streptokoky, pneumokoky, hemofily, neisseriemi, moraxellou, anaerobi, kvasinkami, enterobaktériemi

jediná indikace:

diagnostika streptokokové pharyngitidy či tonzillofaryngitidy

epidemiologická indikace průkaz nosičství
STAU (MRSA)

klinická jednotka

etiologie

vzorky a vyšetření

rhinitis (rhinopharyngitis) ac.

virová
respirační viry

neprovádí se

pharyngitis
tonsillopharyngitis ac.

virová (70-80%)
EBV, CMV,
adenoviry
bakteriální (15-30%)
Str. pyogenes (95%)
betahem. str. sk. C a G
(vzácně)

sérologie, PCR

výtěr z krku
v transp.médiu
do 24.h.PT

klinická jednotka

etiologie

**vzorky
a vyšetření**

pharyngitis

bakteriální

výtěr z krku

tonsillopharyngitis ac.

A. haemolyticum
vzácně – adolescenti

průkaz až 72 h.

N. gonorrhoeae
rizikové skupiny

**průkaz 48 h.
kultivační specifika**

C. diphtheriae

vzácně

kultivační specifika

Akutní pharyngitis, tonsillopharyng.

Streptococcus pyogenes

kultivace KA aerobně,

35°C 24 – 48 h.

Th.PNC, alergie makrolidy

A.haemolyticum raritně

kultivace KA aerobně,

35°C 24 – 72 hodin

Th.makrolidy

N. gonorrhoeae vzácně

Thayer-Martin

CO₂, 35°C 48 – 72 hodin

Th. PNC, TTC, FQ, makrolidy

ceftriaxon dle testu citlivosti

C.diphtheriae vzácně

KA, TIN agar aerobně, 35°C

24 - 48 hodin

Th.makrolidy, antitoxin

klinická jednotka

sinusitis ac.

etiologie

virová
respirační viry
bakteriální
Str. pneumoniae
H. influenzae

vzorky a vyšetření

neprovádí se
**tekutina z paranazální
dutiny**
mikroskopie a kultivace

otitis media ac.

virová
respirační viry
bakteriální
Str. pneumoniae
H. influenzae
Str. pyogenes

neprovádí se
tekutina ze středouší
výtěr ze zvukovodu
po paracentéze
kultivace

Sinusitis

Akutní sinusitis

Streptococcus pneumoniae

Haemophilus influenzae

Streptococcus pyogenes

Moraxella catarrhalis

Staphylococcus aureus

Chronická sinusitis

enterobaktérie

anaerobi

Validní vzorky

punktát z dutin

cílený odběr z ústí sinu

Nevhodné

Výtěr z nosu !!!!!

Odběrová souprava:

zkumavka, stříkačka

skladování max. 24 h., PT

Sinusitis

Mikroskopie

Kultivace

KA

čokoládový agar

Schaedlerův či jiný agar pro anaerobní kultivaci

Endo u chronických a nozokomiálních sinusitid

pomnožovací bujón

CO₂, 35°C

24 – 48 hodin

Th.akutní sinusitidy: p.o. amoxicilin, amoxicilin/klav, cefuroxim

Otitis media

Akutní OM

Streptococcus pneumoniae

Haemophilus influenzae

Streptococcus pyogenes

Chronická OM

Pseudomonas aeruginosa

enterobakterie

anaerobi

Validní vzorek

aspirát ze stř. ucha po paracentéze
výtěř obsahu po spontánní
perforaci bubínku

výtěr exudátu u chronických OM

Odběrová souprava

stříkačka

tampón s transp.médiem

skladování do 24 hod. při PT

Otitis media

Mikroskopie tekutého vzorku

Kultivace

KA, čokoládový agar

Endo

(event. Schaedlerův či jiný agar pro anaerobní kultivaci u chronických OM)

pomnožovací bujón

CO₂, 35°C

24 – 48 hodin

Th. p.o. amoxicilin, amoxicilin/klav, cefuroxim

klinická jednotka	etiologie	vzorky a vyšetření
epiglottitis ac.	bakteriální <i>H. influenzae/b</i>	hemokultura
laryngitis (laryngotracheitis) ac.	virová respirační viry	neprovádí se
bronchitis (tracheobronchitis) ac.	virová respirační viry	neprovádí se
pertusse, parapertusse	<i>Bordetella sp.</i>	výtěr z nazofaryngu, aspirát kultivace, PCR sérologie párová séra
rozvaha dle věku, stadia očkování		

Identification

- Laboratory diagnosis of *Bordetella pertussis* by culture:
  - 2 specimens, one through each nostril, collected from the posterior nasopharynx with a Dacron or calcium alginate swab
  - Transport in Amies or Regan-Lowe transport medium
  - Inoculate on Regan-Lowe agar (35C, ambient air, moist chamber)
  - Hold for 7 days
  - Identify suspicious colonies with a Gram-stain and fluorescein-labeled antisera or agglutinating antisera
  - No routine susceptibility testing is performed

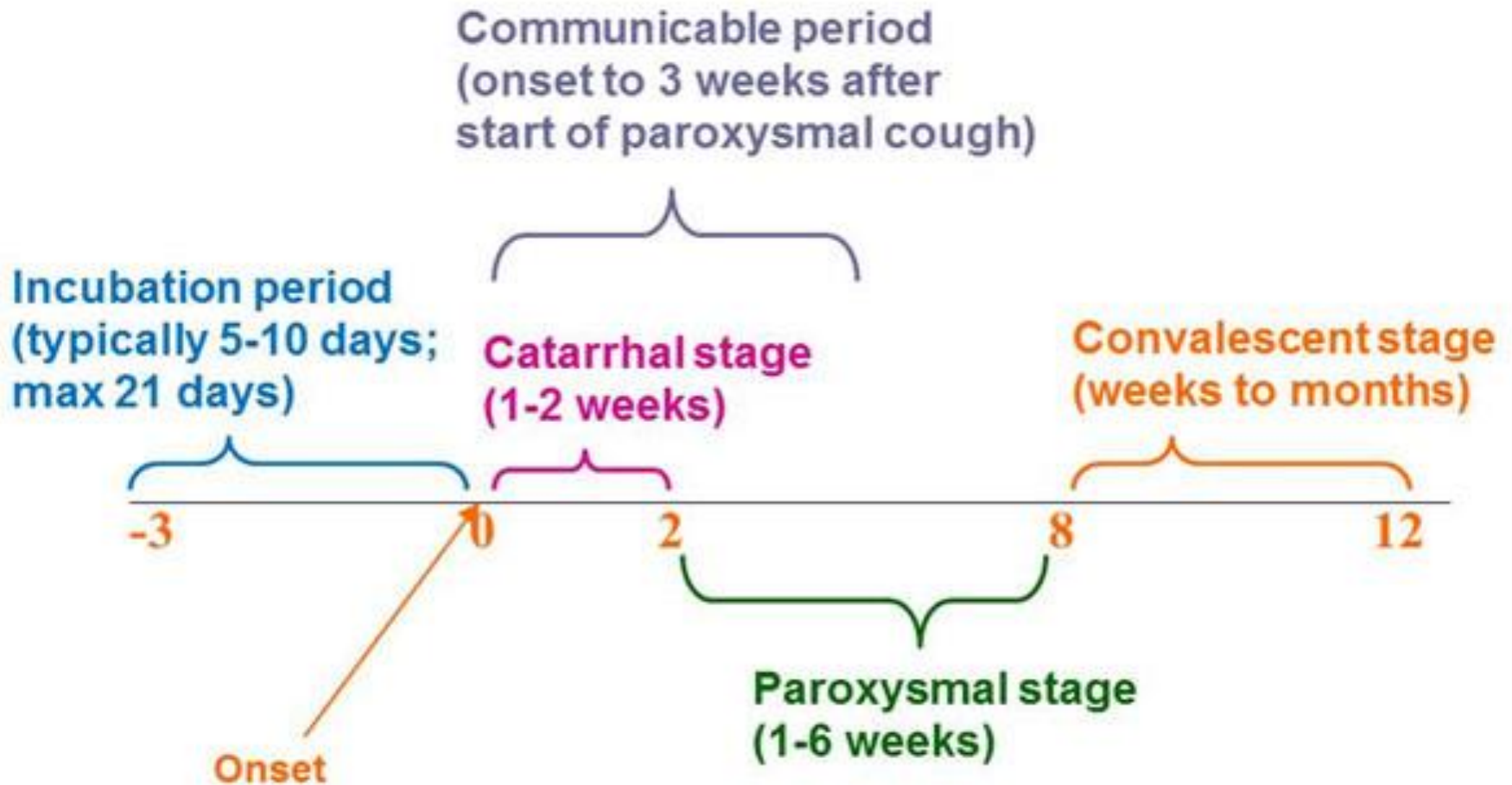

<http://www.stanfordlab.com/esoteric/Virology.html>

Dry Pernasal swab

Clinical Course (in weeks)

Diagnostic Testing

- Several types of laboratory tests are commonly used for the diagnosis of *Bordetella pertussis*. **Culture is considered the gold standard** because it is the only 100% specific method for identification. Other tests that can be performed include :
  - polymerase chain reaction (PCR) *and*
  - serology

Optimal Timing for Diagnostic Testing (weeks)

- Serologic tests are more useful for diagnosis in later phases of the disease.
- For the CDC single point serology, the optimal timing for specimen collection is 2 to 8 weeks following cough onset, when the antibody titers are at their highest; however, serology may be performed on specimens collected up to 12 weeks following cough onset.

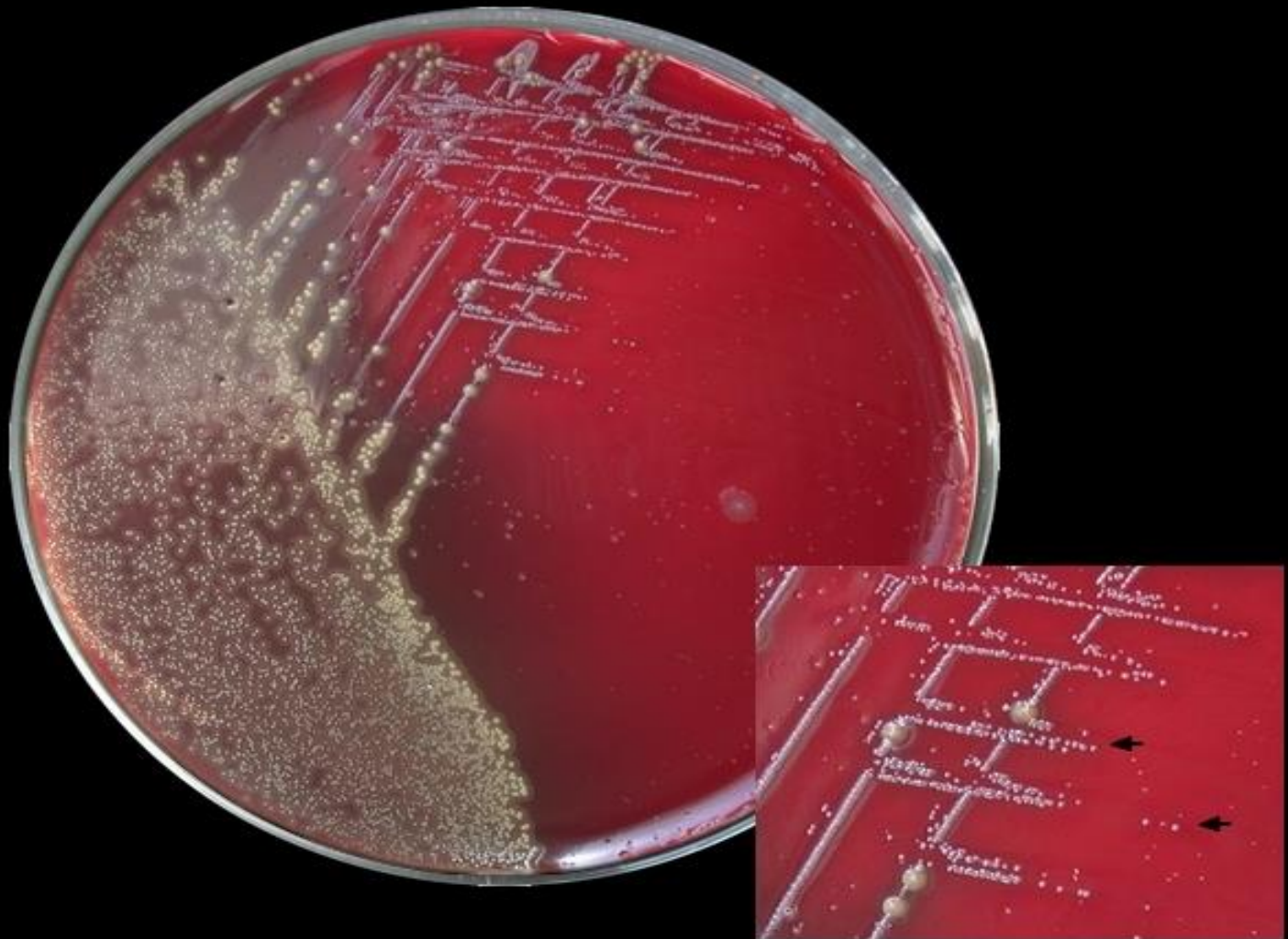
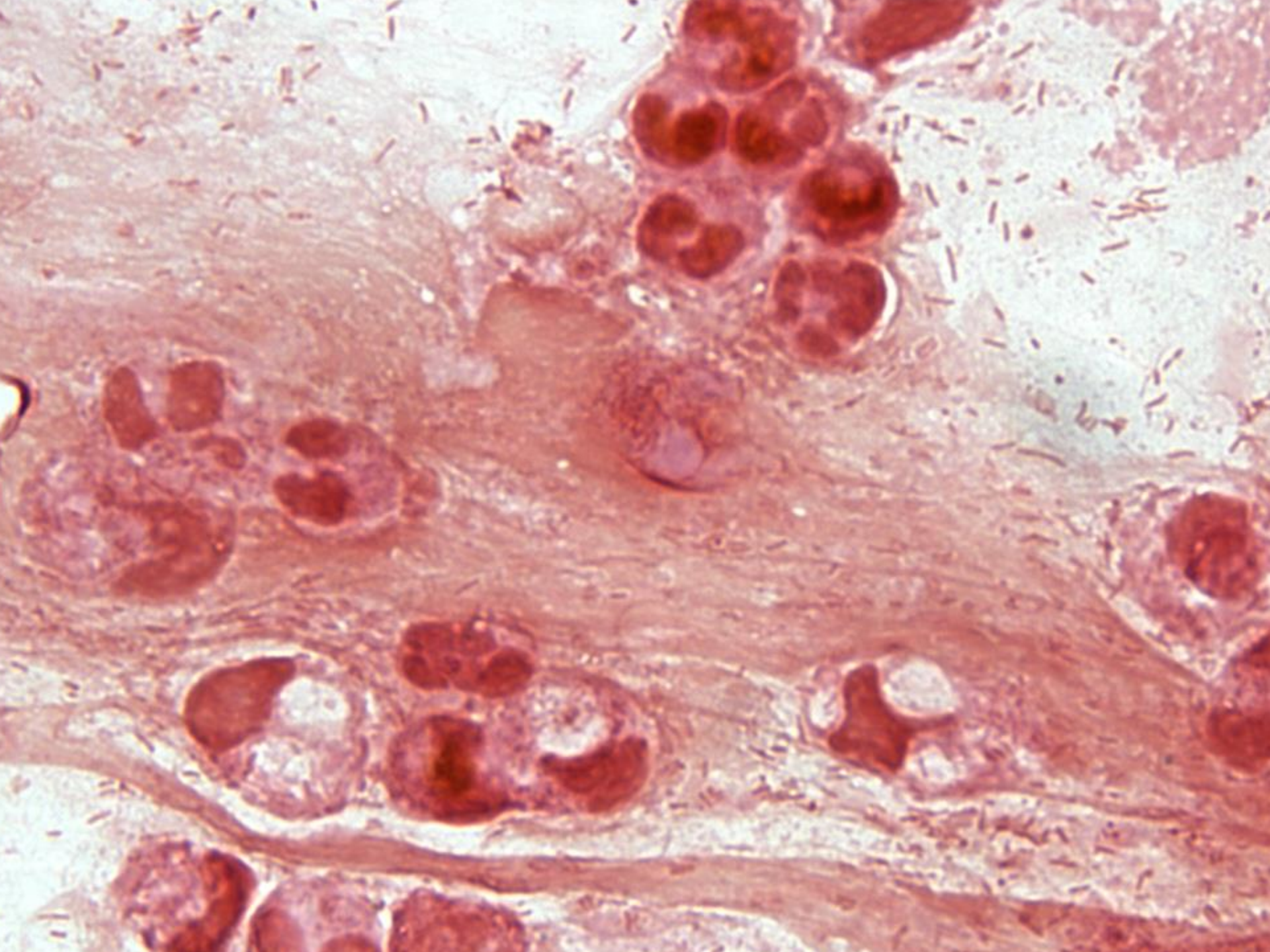

Photo: V. Jakubů, SZÚ

Bordetella pertussis
Bordet-Gengou agar

7.10.2021

Pertuse - laboratorní diagnostika

kultivace

vysoce specifická, časově náročná

selektivní speciální půda Bordet - Gengouova (žánguova):
bohatý agar s beranní krví, s ATB k potlačení fyziologické flóry

při 36-37⁰ C, aerobně

růst *B. pertussis* 4-5 dní drobné , lesklé kolonie s úzkou zónou hemolýzy

B. parapertussis 2-3 dny větší kolonie s hemolýzou s hnědým pigmentem

Terapie

optimální včasná léčba pro zkrácení onemocnění je v katarálním stadiu !!! Zabrání rozvoji destrukci řasinkového epitelu

lékem volby jsou makrolidy (erytromycin, klaritromycin, azitromycin).

Prevence je povinné očkování: vakcína je součástí hexavakcíny, očkuje se acelulární komponentou, tj.vakcína obsahuje jen 3 antigenní složky. Nebrání kolonizaci, ale chrání před systémovým účinkem toxinu.

Očkuje se povinně od 9.týdne věku.

Očkování ani prodělaná infekce nezaručuje celoživotní imunitu.

.

Epiglottitis

Haemophilus influenzae/b

Kultivace

KA

čokoládový agar

Th. i.v.!!!!

cefalosporin 3.gen.

Validní vzorek

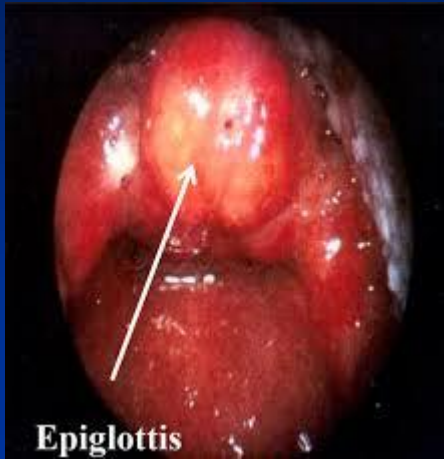
hemokultura !!!

odběrové soupravy

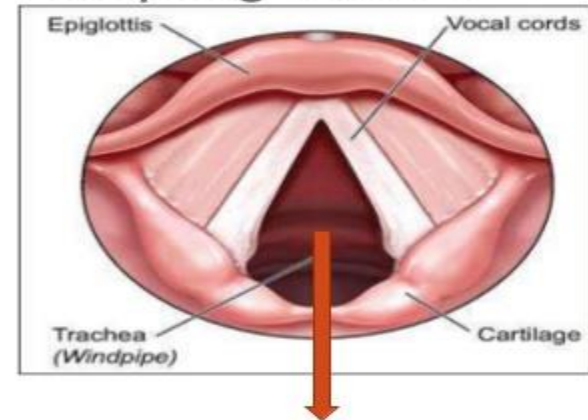
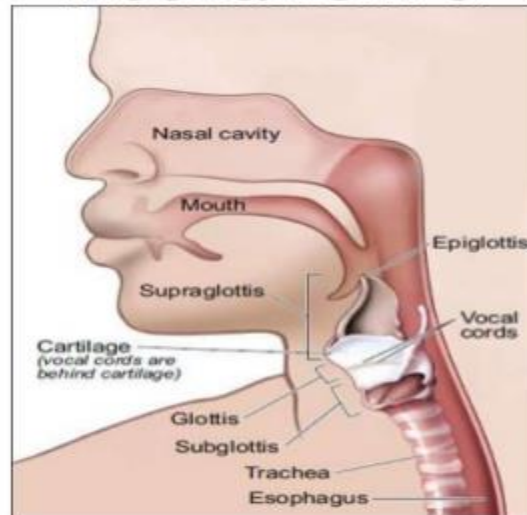
hemokultivační lahvičky

Výtěry kontraindikovány !!!
(nebezpečí spasmu)

Jen při zajištění DC v intenzivní
péči

Mechanism of developing stridor

Stridor can occur at the following places:

1. **Nose & Mouth**
2. **Larynx** (Epiglottis, Supraglottis, Glottis, Subglottis)
3. **Trachea.**

- An infant or child's airway lumen is naturally narrower/smaller than adults.
- Therefore, any minor reductions to this airway diameter (such as inflammation, mucosal edema, foreign object, collapsing epiglottis) can result in further narrowing or obstruction of the airway.
- Due to this narrowing, it causes an exponential increase in airway resistance which makes it significantly difficult for the child to breathe.

Tracheobronchitis, bronchitis

Komunitní

etiologie

prakticky vždy virová

pneumokoky, hemofily, *Staphylococcus aureus*

jako bakteriální **superinfekce** po virové infekci

Nozokomiální

u intubovaných nemocných při UPV v intenzivní péči

etiologie

enterobaktérie

Staphylococcus aureus

Pseudomonas aeruginosa

Acinetobacter baumannii

klinická jednotka

etiologie

vzorky a vyšetření

komunitní pneumonie

bakteriální

Str. pneumoniae

H. influenzae

S.aureus

(cave! kmeny s PVL)

L. pneumophila

sputum

mikroskopie a
kultivace

hemokultura !

Ag v moči

aspirát, nazofaryngeální výtěr

virologické vyšetření

sérologie, PCR

sérologie - protilátky

PCR dignostika

aspirát, nazofaryngeální výtěr

atypická komunitní pneumonie

virová

respirační viry

bakteriální

M. pneumoniae

Ch. pneumoniae

Komunitní pneumonie

Bakterie

Streptococcus pneumoniae

Haemophilus influenzae

Moraxella catarrhalis

Viry

Staphylococcus aureus

Houby

Legionella sp.

Mycoplasma pneumoniae

Chlamydia pneumoniae

mykobaktéria

respirační viry

Komunitní pneumonie

Etiologie ve vztahu k některým komorbiditám:

Etylismus *S.pneumoniae*, *Kl. pneumoniae*

Chřipka *S.aureus*

CHOPN *S.pneumoniae*, *H.influenzae*, *Chl.pneumoniae*
enterobaktérie, pseudomonády

Cystická fibróza *S.aureus*, *Ps. aeruginosa*

AIDS *Pneumocystis carinii*

Imunosuprese *CMV*, *Aspergillus spp.*, *Nocardia spp.*

Aspirační pneumonie

Etiologie

většinou smíšená

>60% bakteriální infekce

komunitní –kolonizující bakteriu DÚ a účast anaerobů z dutiny ústní (*Bacteroides spp.*, *Prevotella spp.*, *Fusobacterium spp.* aj.), stafylokoky, streptokoky, moraxely, g- tyčinky

nozokomiální - G-tyčinky, Staph.aureus ,anaerobi, kvasinky

Poznámka

Nozokomiální pneumonie samostatné téma

Vzorky u infekcí dolních cest dýchacích

Vzorky z dýchacích cest

Expektorované sputum

Tracheostomické a
endotracheální aspiráty

Bronchoskopické vzorky

Bronchoalveolární laváž –BAL

Jiné

Hemokultury

Sérum pro stanovení
protilátek

Moč pro stanovení antigenu
pneumokokový,
legionelový

Vzorky z dolních cest dýchacích

kontejnery, zkumavky

transport do 2 hodin při PT

skladování do 24 hodin při 4°C (2-8)

Mikroskopie homogenizovaného sputa:

(třepání s broncholysem)

přítomnost epitelí a počet leukocytů

zhodnocení kvality (validity) materiálu a k dalšímu rozhodování

popis přítomných bakterií

Vzorky z dolních cest dýchacích

Kultivace

KA

čokoládový agar

Endo

CO₂, 35°C 24 – 48 hodin

kvantitativní zpracování sputa

event. i anaerobní kultivace

Legionella:

BCYE agar CO₂, 35°C, 4 – 10 dní

Mykobaktéria:

Specializované laboratoře

Mykotická agens

Sabouraud agar

Průkaz Ag (aspergily)

PCR diagnostika

Th. komunitních pneumonií bakteriální etiologie

Streptococcus pneumoniae

p.o., i.v. penicilin, p.o. amoxicilin, i.v. ampicilin, i.v. cefalosporin 3.gen.

Haemophilus influenzae p.o. amoxicilin, p.o., i.v. amoxicilin/klav, cefalosporin 3.gen.

Moraxella catarrhalis p.o. amoxicilin/klav

Staphylococcus aureus i.v. oxacilin, MRSA i.v. vankomycin, linezolid

Legionella sp. makrolidy, FQ

Mycoplasma pneumoniae makrolidy, FQ

Chlamydia pneumoniae makrolidy, FQ